

**Examenul național de bacalaureat 2026**

**Proba E. c)**

**Istorie**

**Simulare**

**Varianta 2**

*Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.*

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

**I. Tétel**

**(30 pont)**

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

**A.** „A magyarok a Tisza folyó mentén és Erdélyben egy vegyes román–szláv lakosságot találtak, amely számos politikai szervezettel rendelkezett. Ezt világosan, két történeti forrás beszéli el: Béla király névtelen jegyzőjének krónikája és egy orosz krónika, az úgynevezett Nesztor-krónika. Az első forrás szerint a Tiszától balra a következő „dukátusok” (hercegségek) léteztek: az egyik Ménmaróté (Menumorut) volt, a Szamos és a Maros között, tehát a Körösök vidékén; a második Galadé (Glad), a Bánságban; a harmadik pedig a tulajdonképpeni Erdélyben. Itt Gyalu (Gelu) uralkodott. [...]

A magyarokkal vívott harcokban Galád (Glad) saját hadseregén kívül a kunok, a három kenéz vezetése alatt álló bolgárok, valamint a blakok, vagyis a románok támogatását is élvezi. Ennek ellenére vereséget szenved, Keve várába menekül, a bolgárok határára, és végül behódol. [...]

Erdély, a románság ősi földje – mint ahogyan azt a legutóbbi tudományos kutatások is egyértelműen bizonyították –, mindig is az a forrás volt, ahonnan a Fejedelemségek etnikai utánpótlás tekintetében táplálkoztak. Ezen kijelentés alátámasztására számos dokumentumra és tanúbizonyságra támaszkodhatunk, legyenek azok hivatalos, vagy magánjellegűek, mint például a XIV. századtól kezdve Moldva megalapítása a máramarosiak (Máramarósból származó románok) által egészen a XIX. századig, amikor a hegyi pásztornépek letelepítésével benépesítették Dobrudzsát [...].”

(Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor*)

**B.** „Ezeknek az államalakulatoknak az egyesítési folyamata valószínűleg, Litovoj (Litovoi) kenézségéből indult ki, amelyet feltételezhetően felgyorsított a hegyeken túlról érkező és a magyar királyok által a pápa ajánlására rákényszerített katolizálás elől menekülő román elemek beáramlása is. Litovojt (Litovoi) 1277-ben már ott találjuk a magyarok elleni harcban, egyes olyan területek miatt, amelyeket a király a koronához tartozónak tekintett, ám amelyek után a vajda nem volt hajlandó adót fizetni; Litovoi a harcban elesik, testvérét, Barbatot elfogják, és nemcsak váltságdíj megfizetésére kényszerítik, hanem arra is, hogy elismerje a magyar fennhatóságot. Barbat utódja valószínűleg Tihomir volt, Tihomir utódja pedig annak fia, Basarab; ő rendszeresen és következetesen kiterjesztette állama határait: délen elérte a Dunát (Dunărea), keleten Dél-Moldvát, egészen Kilijáig (Chilia). [...]

A koronához tartozónak tekintett területek elfoglalásának ürügyeként, Károly Róbert hadjáratot indított Basarab ellen, akit ő több is „lázadónak” nevezett. [...] Károly Róbert betör Havasalföldre, egészen Argeșig jut, ám kénytelen Erdély felé visszavonulni; [...] a visszavonulás során, a hegyekben, Posadánál meglepett magyar sereget Basarab megsemmisíti, maga a király is csak nagy nehézségek árán tud megmenekülni. A posadai csata a magyar fennhatóság végét és az első független román állam megjelenését jelentette.”

(Vlad Georgescu, *Istoria românilor. De la origini până în zilele noastre*)

A források alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg azt a **B** szövegben említett politikai vezetőt, aki életét vesztette a XIII. századi katonai konfliktusok során. **2 pont**
2. Nevezzen meg az **A** forrásból egy olyan információt, amely a Bánság dukátusának vezetője által kapott támogatásra vonatkozik, a magyarok ellen vívott harcok során. **2 pont**
3. Nevezzen meg két román történelmi térséget, amelyekre úgy az **A** mint a **B** forrás is vonatkozik! **6 pont**
4. Írja a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely szerint Erdély etnikai tartalékot jelentett a Fejedelemségek számára. **3 pont**

5. Írjon a vizsgalapra a **B** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, határozza meg mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat)! **7 pont**
6. Mutasson be két történelmi eseményt a XIV. század második feléből, amelyek a Kárpátokon kívüli román középkori államok megalapításához kapcsolódnak. **6 pont**
7. Említsen meg egy hasonlóságot a XI–XIII. századi román térségben található helyi autonómiák között. **4 pont**

## II. Tétel

**(30 pont)**

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„1866. június 30-án / július 12-én az uralkodó, Károly letette esküjét az elfogadott alkotmányra, amelyet a következő napon ki is hirdettek. [...] Ennek következtében bevezették – pontosabban fenntartották – a kétkamarás rendszert (nyilvánvalóan anélkül, hogy az uralkodónak megadták volna azokat a jogokat, amelyekkel elődje a Szenátus tekintetében rendelkezett). Az uralkodó vétőjogot kapott azáltal, hogy felülvizsgálhatta a parlament által elfogadott törvényeket (amellyel azonban soha nem élt), továbbá korlátozásokat vezettek be a korábbi tervezetben szerepelt demokratikus választási rendszerrel szemben. A három helyett négy választói kollégiumot hoztak létre, és a választók többsége csupán közvetett szavazati jogot kapott. [...] Különös tekintettel, a második cím, *A románok jogairól*, amely nem kevesebb mint 26 cikkelyt tartalmazott, az alkotmány élére került és a radikálisok elképzeléseit tükrözte, amelyeket a konzervatívok nem tudtak elutasítani. Az egyéni szabadság, a lelkiismereti szabadság, az oktatás, a sajtó (megtiltva a cenzúra újbóli bevezetését, illetve az újságíróktól óvadék szedését), valamint a gyülekezés és az egyesülés szabadsága; a törvények, az adók és a közterhek előtti egyenlőség; a közhivatali tisztségek betöltésének joga (legyen az polgári vagy katonai); a petíció benyújtásának joga; a levéltitok megőrzése; a tulajdon sérthetlensége (a kisajátítást csak „közérdekből”, és kizárólag „igazságos és előzetes kártalanítás” mellett engedélyezve) az ország valamennyi polgára számára garantáltak voltak. [...] A parasztok számára biztosították az 1864. évi földtörvény alapján megszerzett földparcellák feletti tulajdonjogot, ugyanakkor a kisajátított földbirtokosok kártalanítását is garantálták.”

(Academia Română, *Istoria românilor*)

A forrás alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a forrásban említett alaptörvényt. **2 pont**
2. Nevezze meg a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik. **2 pont**
3. Említse meg a forrás alapján Románia vezetőjét és egy olyan feladatkört, amelyet ellátott. **6 pont**
4. Nevezzetek meg a forrás alapján két információt a választási rendszerre vonatkozóan. **6 pont**
5. Alkosson az adott forrásból kiindulva, egy véleményt az állam alapvető törvénye által a románok számára garantált jogokról és támassza alá a fenti forrásból vett két információval. **10 pont**
6. Érveljen, egy megfelelő történelmi ténnyel, azon kijelentés mellett, mely szerint a XX. század első négy évtizedében Európában alkalmazott egyik politikai gyakorlat hozzájárult a totalitárius rendszerek kialakulásához és megszilárdulásához. (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

## III. Tétel

**(30 pont)**

Írjon egy, körülbelül két oldalas esszét a **XX. századi európai és a romániai politikai élet fejlődéséről**, figyelembe véve a következő szempontokat:

- mutasson be egy olyan tényezőt, amely hozzájárult a két világháború közötti Románia demokráciájának megszilárdulásához.
- nevezzen meg két demokratikus politikai ideológiát a XX. századi Románia harmadik évtizedéből, és nevezzen meg egy-egy kiemelkedő személyiséget mindkét ideológiához.
- nevezzen meg két totalitárius politikai ideológiát, amelyek a XX. század első felében jelentek meg Európában, és mutasson be egy hasonlóságot, valamint egy különbséget közöttük.
- alkossatok egy véleményt a XX. század utolsó évtizedében Romániában fennálló politikai rendszerrel kapcsolatban és támasszátok alá egy történelmi érvel.

**Figyelem!** Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot, valamint a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.